

ARVOKAS TUNNUSTUS

Työväen liikehtimiset viime aikoina ovat jälleen pakoitaneet kiinnittämään kaikkialla suurta huomiota puoleensa. Hallitsevat piiritkin ovat tulleet rauhattomiksi, oikein tosissaan rauhattomiksi: se voidaan nähdä siitä, että ne ovat katsoneet välttämättömäksi „rangaista” yhden viikon julkaisemiskiellolla jopa sellaistaakin äärimmäisen valtiolle luotettavaa, aina esivaltaa imartelevaa sanomalehteä kuin „Novoje Vremjaa”³² sen 9051. numerossa (toukokuun 11 pnä) julkaistun kirjoituksen takia, jonka otsikkona oli: „Työväen mellakoiden johdosta”. Rangaistus ei ole tietenkään aiheutunut tämän artikkelin sisällöstä, joka uhkuu mitä parhaita tunteita hallitusta kohtaan, mitä vilpittömintä huolenpitoa sen eduista. Vaaralliseksi on katsottu näiden „yhteiskuntapiirejä kuohuttavien” tapahtumien kaikkalainen käsittely, kaikkalainen mainintakin niiden leviämisestä ja niiden tärkeydestä. Alempana esittämämme salainen kierto- kirje (myös toukokuun 11 päiväältä)³³ siitä, että artikkeleja, joissa puhutaan mellakoista tehtaissamme ja työmailla sekä työläisten suhteesta isäntiin, voidaan julkaista *vain poliisidepartementin luvalla*, todistaa paremmin kuin mitkään lausunnot, missä määrin hallitus itse on taipuvainen pitämään työväen liikehtimisiä valtiollisesti tärkeänä tapahtumana. Ja „Novoje Vremjan” artikkeli on erittäin mielenkiintoinen juuri sen vuoksi, että siinä hahmotellaan kokonainen valtiollinen ohjelma, joka oikeastaan sisältyy kokonaisuudessaan siihen, että tyytymättömyys on tukahdutettava muutamien vähäisten ja osittain valheellisten anti-palojen avulla, jotka on varustettu kirkuvilla kylteillä hol-

houksesta, sydämellisyydestä y.m. ja jotka antavat aihetta voimistaa valvontaa virkamiehistön taholta. Mutta tämä ohjelma, joka ei ole uusi, olennoi nykyisten valtiomiesten voidaanpa sanoa „suurinta” viisautta eikä ainoastaan Venäjällä, vaan Lännessäkin: yhteiskunnassa, joka perustuu yksityisomistukseen ja miljoonien omistamattomien ja työtätekevien alistamiseen pienen pohattakoplan orjuuteen, hallitus ei voi olla olematta riistäjien mitä uskollisin ystävä ja liittolainen, heidän herruutensa uskollisin vartija. Ja voidakseen olla luotettu vartija, eivät meidän aikanamme riitä yksin tykit, pistimet ja nagaikat: on yritettävä uskotella riistetyille, että hallitus on luokkien yläpuolella, ettei se palvele aateliston ja porvariston etuja, vaan oikeudenmukaisuuden etuja, että se pitää huolta heikkojen ja köyhien puolustamisesta rikkaita ja voimakkaita vastaan j.n.e. Napoleon III Ranskassa, Bismarck ja Wilhelm II Saksassa ovat uhranneet aika paljon työtä tällaiseen työläisten liehittelyyn. Mutta Euroopassa, jossa on olemassa enemmän tai vähemmän vapaa sanomalehdistö ja kansan edustus, vaali-taistelu ja lopullisesti muotoutuneet poliittiset puolueet, on kaikki nämä kaksinaamaiset vehkeilyt paljastettu liian nopeasti. Aasiassa, ja siinä luvussa myös Venäjällä, kansanjoukot ovat niin kiusattuja ja sivistymättömiä ja ennakkoluulot, jotka pitävät yllä uskoa tsaari-isään, ovat niin voimakkaita, että tuonkaltaisilla vehkeilyillä on suuri menestys. Ja nyt eräänä varsin luonteenomaisena tunnusmerkkinä siitä, että Venäjällekin jo tunkeutuu eurooppalainen henki, on tällaisen politiikan epäonnistuminen viimeisten 10—20 vuoden aikana. Tähän politiikkaan on turvauduttu monen monituiset kerrat, ja aina on osoittautunut, että muutaman vuoden kuluttua jonkin työläisiä koskevan „holhous”- (muka holhous-) lain säätämisen jälkeen, asia on jälleen palautunut entiseen tilaansa — tyytymättömien työläisten luku on suurentunut, kuohunta kasvanut, liikehtimiset voimistuneet — ja taas vedetään melulla ja ryminällä esiin „holhous”-politiikka, jylistään komeita korulauseita työläisten sydämellisestä holhoamisesta, julkaistaan jokin laki, jossa on lantin arvosta apua työläisille ja kokonaisen ruplan arvosta tyhjiä ja valheellisia sanoja, — ja muutaman vuoden kuluttua toistuu taas vanha juttu. Hallitus häärii ja hyörii kuin hullu myllyssä, se ponnistelee kaikin voimin tukkiakseen milloin yhtäällä, milloin toisaalla työläisten

tyytymättömyyden joillakin lumpuilla,— mutta tyytymättömyys purkautuu esiin toisessa paikassa ja entistä voimakkaammin.

Todellakin, palauttakaapa mieleenne suurimmat merkkitapaukset, jotka kuvaavat „työväenlainsäädännön” historiaa Venäjällä. 70-luvun lopulla Pietarissa puhkeaa hyvin suuria lakkoja, sosialistit tekevät yrityksen käyttää tilaisuutta hyväkseen agitaation voimistamiseksi. Aleksanteri III liittyy niin sanottuun „kansan”-politiikkaansa (mutta itse asiassa aatelis- ja poliisipolitiikkaan) tehdaslainsäädännön. Vuonna 1882 muodostetaan tehdastarkastus, joka alkuaikoina jopa julkaisi selostuksiaankin. Nuo selostukset eivät tietenkään olleet hallitukselle mieleen, ja se *lopetti niiden julkaisemisen*. Tehdasvalvontaa koskevat lait osoittautuivat nimenomaan lumpuiksi. Koittaa vuosi 1884—1885. Teollisuudessa puhjennut pula aiheuttaa äärettömän suurta työläisten liikehtimistä ja useita mitä myrskyisimpiä lakkoja keskisellä alueella (erikoisen merkittävä oli Morozovin lakko). Taas nostetaan esiin „holhous”-politiikka,— tällä kertaa sitä nostaa erittäin voimakkaasti esiin Katkov „Moskovskije Vedomostissa”³⁴. Katkov on vimmoissaan siitä, kun Morozovin tehtaan lakkolaiset jätettiin valamiesoikeuden tuomittaviksi, hän nimittää sataa ja yhtä kysymystä, jotka oikeus asetti valamiesten ratkaistavaksi, „sadaksi yhdeksi kunnialaukukseksi Venäjällä esiin astuneen työväenkysymyksen kunniaksi”, mutta samalla hän vaatii, että „valtio” asettuisi puolustamaan työläisiä ja kieltäisi ne hävyttömät sakot, jotka olivat saaneet Morozovin kutojat lopulta kiukustumaan. Julkaistaan vuoden 1886 laki, joka voimistaa moninkertaisesti tehdasvalvontaa ja kieltää tehtailijan hyväksi perityt mielivaltaiset sakot. Kuluu kymmenen vuotta,— ja taas tapahtuu työväen liikehtimisten uusi purkaus. Vuoden 1895 lakot ja varsinkin äärettömän valtava vuoden 1896 lakko panevat hallituksen vapisemaan (erikoisesti sen vuoksi, että nyt jo sosialidemokraatit käyvät järjestelmällisesti käsi kädessä työläisten kanssa), ja hallitus julkaisee ennennäkemättömän nopeasti (kesäkuun 2 p:nä 1897) „holhous”-lain työpäivän lyhentämisestä; tätä lakia käsitelleessä valiokunnassa sisäasiain ministeriön virkamiehet, ja siinä luvussa myöskin poliisidepartementin johtaja, huusivat täyttä kurkkua: on välttämätöntä, että tehdastyöläiset näkisivät hallituksessa vakinaisen puolustajansa, oikeudenmukaisen ja hyväsydä-

misen suojelijansa (ks. kirjasta: „Vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lakia koskevat salaiset asiakirjat”³⁵). Mutta samanaikaisesti holhouslakia kaikin tavoin salaviikkaa typistetään ja kumotaan tuon samaisen hallituksen käskykirjeillä. Alkaa uusi teollisuuspula,— työläiset tulevat sadannen keran vakuuttuneiksi siitä, etteivät poliisihallituksen minkäänlaiset „holhoukset” voi antaa heille tuntuvaan helpotusta eikä vapautta itse huolehtia itsestään,— taas uusia liikehtimisiä ja katutaisteluja,— hallitus on jälleen levoton,— uusia poliisipuheita „valtiollisesta holhouksesta”, joita tällä kertaa toimitetaan „Novoje Vremja” lehdessä. Hyvät herrat, eikö teitä edes kyllästytä kantaa seulalla vettä?

Ei, hallitus ei tietenkään kyllästy milloinkaan toistamaan yrityksiään säikäyttää leppymättömiä työläisiä ja houkutella jollain antipaloilla puolelleen niitä, jotka ovat heikompia, tyhmempiä ja pelkurimaisempia. Mutta emme mekään kyllästy milloinkaan paljastamaan näiden yritysten todellista tarkoitusta, paljastamaan niitä „valtio”-miehiä, jotka tänään kirkuvat holhouksesta, sen jälkeen kun he eilen käskivät sotilaita ampumaan työläisiä,— jotka eilen julistivat olevansa oikeudenmukaisia ja suosivansa työläisiä, mutta tänään kaappaavat yhtenäen kiinni ja raahaavat poliisirangaistuksiin ilman oikeudenkäyntiä parasta väkeä sekä työläisten että sivistyneistön keskuudesta. Ja sen vuoksi katsomme tarpeelliseksi pysähtyä tarkastelemaan „Novoje Vremjan” „valtiollista ohjelmaa” ennakoita, ennen kuin ilmestyy vielä jokin uusi „holhous”-laki. Ja ne tunnustuksetkin, joita sisäpolitiikkamme alalla niin „arvovaltainen” äänenkannattaja tässä yhteydessä tekee, ansaitsevat huomiota.

„Novoje Vremjan” on pakko tunnustaa, että „surkuteltavat ilmiöt työväenkysymyksen alalla” eivät ole mikään sattuma. Tietysti siihen ovat syyssä sosialistitkin (lehti karttaa tätä kauheata sanaa pitäen parempana puhua hillitysti „vahingollisista valeopeista”, „valtionvastaisten ja yhteiskuntavastaisten aatteiden propagoimisesta”), mutta... mutta minkä vuoksi sitten nimenomaan sosialisteilla on menestystä työläisten keskuudessa? „Novoje Vremja” ei tietenkään jätä käyttämättä tilaisuutta säntiäkseen työläisiä: nämä ovat niin „kehittymättömiä ja moukkamaisia”, että kuuntelevat mieluummin poliisien hyvinvoinnille vahingollista sosialistien aatteiden julistamista. Syyllisiä ovat siis sekä sosialistit

että työläiset,— ja näitä syyllisiä vastaan santarmit ovatkin jo ammoisista ajoista käyneet vimmittua sotaa täyttäen heillä vankilat ja karkoituspaiikat. Mutta se ei auta. Ilmeisesti *tehdastyöläisten asemassa* on sellaisia *olosuhteita*, joiden „nykyinen tila herättää ja pitää yllä tyytymättömyyttä” ja siten „edistää” sosialismin „menestystä”. „Tehdastyöläisen raskas työ äärettömän epäsuotuisissa elämänoloissa antaa hänelle vain sen verran, että hengissä pysyy niin kauan kuin hän jaksaa työtä tehdä, mutta kaikenlaisten sattumien kohdatessa, jolloin hän jää pitemmäksi tai lyhemmäksi ajaksi työttä, hän joutuu siihen avuttomaan asemaan, josta esimerkiksi joku päivä sitten lehdissä kerrottiin Bakun naftalähteiden työläisistä”. Näin ollen hallituksen kannattajain on myönnettävä, että sosialismin menestys johtuu työläisten todella huonosta asemasta. Mutta se tunnustetaan sangen epämääräisesti ja vältellen, sellaisin varauksin, jotka osoittavat selvästi, ettei tämänkaltaisilla ihmisillä voikaan olla edes pienintäkään aikomusta koskea kapitalistien „pyhään omistukseen”, joka pitää työläisiä sarron alla. „Valitettavasti”, kirjoittaa „Novoje Vremja”, „me tunnemme liian vähän todellista asiaintilaa työväenkysymyksen alalla meillä Venäjällä”. Niin, valitettavasti! Ja „me” tunnemme sitä vähän juuri sen vuoksi, että sallimme poliisihallituksen pitää orjuudessa koko lehdistöä, tukkia suun jokaiselta reheliiseltä ruokottomuksiemme paljastukselta. Mutta sen sijaan „me” yritämme kohdistaa työmiehen vihan „muukalaisiin” eikä aasialaiseen hallitukseen: „Novoje Vremja” langettaa syyn „tehtaiden muukalaisen johtajiston” niskoille, nimittää niitä „raaoiksi ja ahneiksi”. Tuollaisella tempulla voidaan saada onkeen vain kaikkein kehittymättömimpiä ja pimeimpiä työläisiä, jotka luulevat koko kurjuuden johtuvan „saksmannista” tai „jutkusta” ja jotka eivät tiedä, että sekä saksalaiset että juutalaiset työläiset liittyvät myös yhteen taistellakseen saksalaisia ja juutalaisia riistäjiään vastaan. Ja nekin työläiset, jotka eivät tätä tiedä, näkevät tuhansista tapauksista, että kaikkein „ahneimpia” ja kursailemattomimpia ovat venäläiset kapitalistit, että kaikkein „raaimpia” ovat Venäjän poliisilaitos ja Venäjän hallitus.

Mielenkiintoinen on sekin „Novoje Vremjan” valittelu, ettei työläinen ole enää niin tietämätön ja nöyrä kuin talonpoika. „Novoje Vremja” murehtii sitä, että työläinen „erka-

nee maalaispesistään”, että „tehdasseuduilla kasautuu sekalaisia joukkoja”, että „maalainen irtaantuu maaseudustan vaatimattomine (siinäpä se asian ydin onkin), mutta itsenäisine yhteiskunnallis-taloudellisine etuineen ja suhteineen”. Totta tosiaan, miten sitä voisi olla murehtimatta? „Maalainen” on sidottu pesäänsä, ja tämän pesänsä kadottamisen pelosta hän ei uskalla esittää tilanherralleen vaatimusta eikä säikäyttää tätä lakolla j.n.e.; maalainen ei tiedä, millainen komento on muualla, häntä kiinnostaa vain oma kyläpahasensa (siksi ne hallituksen kannattajat puhuvatkin maalaisen „itsenäisistä eduista”; kyllä kana ortensa tietää eikä työnnä nokkaansa politiikkaan — mikä voisi olla esivallalle sen mieluisampaa?) — ja tässä kylässä paikallinen nylkyri, tilanherra tai kulakki, tuntee kaikki järjestään, ja kaikki ovat jo isiltään ja vaareiltaan oppineet alistuvaisen orjanopin eikä ole kuka herättäisi heissä tietoisuutta. Mutta tehtaalla väki on „sekalaista”, se ei ole pesään sidottua (samapa tuo, missä töitä tekee), se on nähnyt yhtä ja toista, se on rohkeata ja sitä kiinnostavat kaikki maailman asiat.

Tästä katkerasta muuttumisesta huolimatta, että vaatimaton talonpoika muuttuu tietoiseksi työläiseksi, meidän neropatit poliisivirkailijamme toivovat voivansa vieläkin petkuttaa työläisjoukkoja „valtion holhouksella työläisten elinolojen parantamisesta”. „Novoje Vremja” tukee tätä toivoa seuraavalla kuluneella järkeilyllä: „Kapitalismi, joka Länessä on ylväs ja kaikkivoipa, on meillä toistaiseksi vielä heikko lapsi, joka voi kävellä vain kannatuksen varassa, ja hallitus taluttaa sitä kannatusnauhasta”... Tuota vanhaa veisua virkavallan kaikkivoipaisuudesta tuskin kukaan muu enää uskoo kuin ehkä vaatimaton talonpoika! Työläinen taas näkee liiankin usein, miten kapitalistit „taluttavat kannatusnauhasta” poliiseja ja hengenmiehiä, sotilas- ja siviilivirkailijoita. Ja niinpä, — jatkaa „Novoje Vremja”, — koko juttu on siinä, että hallitus „vaatisi jyrkästi” työläisten elinolojen parantamista, s.o. vaatisi tehtailijoilta tätä parannusta. Näettekös, miten yksinkertaista: kääntää vain — ja asia on reilassa. Mutta se on yksinkertaista vain sanoissa, teoissa sen sijaan kapitalistit eivät täytä vuosikymmeniin esivallan määräyksiä, ei edes kaikkein „vaatimattomimpiakaan”, sellaisia kuin sairaaloiden järjestämistä tehtaiden yhteyteen. Eikä hallitus rohkenekaan vaatia

kapitalisteilta mitään vakavaa, rikkomatta „pyhää” yksityisomistusta. Eikä hallitus haluakaan työläisten elinolojen vakavaa parantamista, sillä se on itse tuhansissa tapauksissa isäntä, se pettää laskuissa ja ahdistaa niin Obuhovin tehtaan kuin satojen muidenkin tehtaiden työläisiä sekä kymmeniä tuhansia postilaitoksen ja rautateiden virkailijoita y.m., y.m. „Novoje Vremja” tuntee itsekkin, ettei kukaan usko hallituksemme määräyksiin, ja se yrittää löytää itselleen tukinojaa ylevistä historiallisista esimerkeistä. Tämä pitää tehdä,—sanoo se työläisten elinolojen parantamisesta,— „samaa tapaan kuin hallitus otti puoli vuosisataa sitten käsiinsä talonpoikaiskysymyksen pitäen ohjeenaan sitä viisasta vakaumusta, että parempi on uudistuksilla ylhäältä käsin ehkäistä niiden vaatiminen alhaalta kuin odotella tätä viimeksi mainittua”.

Sepä on todella arvokas tunnustus! Talonpoikain vapautuksen edellä tsaari vihjaili aatelistolle kansan kapinasta sanoen: parempi on vapauttaa ylhäältä käsin kuin odottaa, kunnes alkavat itse vapauttaa itseään alhaalta käsin. Ja nyt hallitukselle palvelushaluinen sanomalehti tunnustaa, että työläisten mieliala herättää siinä yhtä suurta kauhua kuin talonpoikain mieliala „vapauden edellä”. „Parempi ylhäältä kuin alhaalta käsin”! Itsevaltiuden sanomalehtilakeijat erehtyvät pahasti, kun he näkevät „yhtäläisyyttä” silloisten ja nykyisten uudistusvaatimusten välillä. Talonpojat vaativat silloin maaorjuuden lakkauttamista, mutta heillä ei ollut mitään tsaarivaltaa vastaan ja he uskoivat tsaariin. Työläiset ovat kapinamielellä ennen kaikkea ja eniten hallitusta vastaan, työläiset näkevät, että heidän oikeudeton asemansa poliisi-itsevaltiuden edessä sitoo heitä käsistä ja jaloista taistelussa kapitalisteja vastaan, ja työläiset vaativat sen vuoksi vapautta hallituksen omavaltaisuudesta ja hallituksen ilkeivaltaisuuksista. Työläisetkin ovat levottomia „vapauden edellä”,—mutta se tulee olemaan vapautta koko kansalle, joka tempaa despotismilta väkisin poliittisen vapauden.

* * *

Tiedättekö, millaisella suurenmoisella reformilla halutaan tukahduttaa työläisten tyytymättömyys ja osoittaa heille „valtion holhous”? Jos uskotaan melko itsepintaisia huhuja, niin finanssiasiaain ministeriön ja sisäasiain minis-

teriön välillä on käynnissä taistelu: jälkimmäinen vaatii tehdastarkastuksen siirtämistä sen hallintaan vakuutellen, että silloin tehdastarkastus tulee vähemmän myötäilemään kapitalisteja ja pitämään enemmän huolta työläisistä ehkäisten siten liikehtimiset. Työläiset valmistautukoot tsaarin uuteen armonosoitukseen: tehdastarkastajat pukevat ylleen uudet univormut ja heidät pannaan toisen viraston kirjoille (varmaankin korottaen palkkaa) ja kaiken lisäksi sen saman viraston kirjoille, joka on niin kauan ja niin lempeästi (varsinkin poliisidepartementti) pitänyt huolta työläisistä.

„Iskra” № 6,
heinäkuu 1901

Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan